

Bakkestranda

Bydelen Bakken ble heldigvis ikke ødelagt av de store bybrannene i 1777, 1854 og i 1886. Bybrannen i 1777 endte som katastrofe for den gamle trehusbebyggelsen i byen: Hele 172 hus, 32 sager, 2 møller og 4 sjøboder ble flammenes rov. Så i 1779 oppstod det brann på samme sted: Det ble påstått at dette var en mordbrann i den hensikt å skjule et tyveri av 600-800 riksdaler og man mente det var tjenestepiken Kristine Olsdatter som hadde tent på!

På Blegebakken lå byens henrettelsessted hvor Kristine måtte bøte med livet. Hun ble halshugget for å ha satt fyr på tobakksspinner Halvor Nilssens hus inne i byen to ganger, i november 1777 som forårsaket storbrannen, og forbrytelsen et par år senere. Kristine måtte bøte med livet som straff.

Vi ser deler av Bakken og Bakkestranda som er blitt rehabilitert. Bakken er blitt en trivelig og flott bydel å bo så lenge det ikke er flom, og det blir det forhåpentlig ikke. På bredden her ser vi en statue kalt "Rottejomfruen". (Fra Ibsens diktning) Byens skolebarn har bidratt med å lage de mangfoldige øynene som stirrer på betrakteren av statuen.

Bakken har med sin lave beliggenhet ved elva ofte blitt rammet av flom. Et stort område av bydelen sto således under vann ved storflommen i 1927. Bakkestranda langs Hjellevannet (Farelva) danner et stort friområde med badeplass. Inntil Bakkestranda ligger i våre dager et harmonisk bygningsmiljø med mange fint rehabiliterte trehus samt ny bebyggelse.

Bakken hadde skjebnefellesskap med Hjellen, Skien sentrum og øyene. For eksempel i 1645 og 1652, i 1721 og i 1789 og ikke minst i 1792 og 1822. 1860 var det også en stor flom i Skien. Mest skade og inntrykk gjorde imidlertid flommen i 1927 for da hadde Bakken også fått mange innbyggere og hus.

Helt opp til våre dager var stranda utnyttet til praktiske formål med ulike samlinger og fellesaktiviteter. Her samlet tømmerfløterne fra nederste deler av vassdragene seg etter brøtningen om våren. Historier og hendelser fra årets sesong ble utvekslet. Det var avrunding av årets innsats. Iblant dem ruslet en og annen for å tjene seg en ekstra skilling med salg av tømmerhakestenger. Barna lekte langs stranda, noen samla sammen brenne til St.Hansfeiringen, mens noen av mannfolka rigga til pokerlag i det fri.

Før i tiden

Ned mot Hjellevannets nordside lå Blegebakken, "Farmarka", Bakkestranda og "Fartangen". Bodde du nord for Berøa og Skredderbekken kunne du ikke regne med å bli godtatt som Bakkengutt eller jente.

Bydelen Bakken var mer myrlendt før bebyggelsen kom. Byfolk hadde sine husdyr og uteløer i området, utover slettelandet. Nordøstfra rant Lundebekken og bidro til noe mer variert og idyllisk landskap. Høydedraget fra Lundetoppen og sydover munner ut i en tange i Hjellevannet, Lundetangen.

Både langs syd- og "nordkysten" av Farvannet (Hjellevannet) lå tømmer i opplag samlet i "klubber" og oppankret med jevne mellomrom i røtterene langs strendene. Stolpene ("røtterene") som nedover langs

Bakkensida bærer belysning som del av Morild-prosjektet i byen. "Morild" er et lysprosjekt som har tiltrukket seg oppmerksomhet i nasjonal sammenheng. Enkelte stedsnavn bærer tydelig preg av historie så som Galgebakken, Farmarka, Fartangen og Blekebakken. Det var før maskiner og diverse kjemikalier for alvor ble tatt i bruk i husholdningene at for eksempel stedsnavnet Blekebakken oppstod. Ut i Hjellen dro folk fra byens for å hente vann og vaske klær, og i solsteken på stranda, like vest for Lundetangen, hang man opp klær til tørk, bleking og desinfisering i sterk sol.

Vi ser mot Middelalderbyen Skien i dag. På andre siden av Hjellevannet ser vi Fartangen og bebyggelse på Bakken. Gjerpenvassdraget løper ut i Hjellevannet ved det røde huset. På sletta i forkant lå den gamle kristne gravplassen på Faret fra før år 1000.

Langsmed stranda lå tømmerklubbene oppankret i påvente av at industrien på øyene kunne "svelge unna". På 15 – 1600-tallet hadde Kongen tømmerstekst i Farvannet der tømmeret ble sorter. Kroneteksten lå strekt fra Gjestemyr utløp over Farelva til Isakhullet på Solumsida. Det dreide seg bl.a. om å skille mellom Kongen/lendmennenes og byborgernes tømmer, oppgjør og eierskap.

Hvem hadde egentlig retten til stranda? Var det industrien til opplagsplasser for tømmer, eller var det eiendomsbesitterne med eiendommer ned mot vannet? Hvem eide hva? Og hvor langt strakk hevdvunne rettigheter seg? Unions behov og interesser stod steilt imot folks vaner opp gjennom tidene og det de mente var hevdvunnet bruk av området. Ved århundreskiftet (1900) forgikk det heftig debatt med saksutgreiing og juridisk strid.

FLOMVISA (1927) trolig av Alma Olsen

Gjengitt etter Erik Næsland kalt "Klanken" (Fra "SKIEN i viser og vers" ved Sveinung Næss)

Ja, jeg er glad i vannet - når det er whiskyblandet,
men ikke når det flommer inn i stua hvor jeg bor.

**POST 13 Hjellevannet rundt. Telemark Turistforening og Virksomhetsområde kultur, Skien kom.
Tekst: Skiensatlas – Skien sentrum, Bakken**

For jeg fikk vann i knea og bløtt opp liktorntea
og man fikk vann på mølla si, og snavla rundt i kor.
At melketenna fløt i vann, det var jo ikke fritt,
og folket nedi Hjellen fikk lagt vann i kjøkk'net sitt.
Nei, denne natta hjemme, den kan jeg ikke glemme,
for makan til slik sirkus skulle du aldri før ha sett!

Den minste sønn min kopierte Tordenskiold,
dattera rundt i en kasseroll,
svigermor dyrket sporten natten lang,
fra kommoden øvde seg i stup og sprang.
Bestefaren min ble gæern, for han slukte vann.
Og midt nedi Hjellen - i den verste strøm,
der la'e bestemor seg på ryggesvøm.

Da vannet kom inn døra, var ingen tørr bak øra.
Jeg våknet av min slummer og var helt gjennomblaut.
Jeg trodde først jeg drømte, mens min familie svømte.
Innboet og løsøret lå omkring og flaut.
Kvinnfolka de hylte, mens ungene de sang.
"Bekken går i engen" var refrenget natta lang.
Nei, denne natta hjemme, kan jeg aldri glemme,
for makan til slik sirkus, skulle du aldri før ha sett!

Jeg krabba oppå taket, og snart jeg hørte braket
av hønsehus og grisehus som sveiva rundt i ring.
Grisen fløyt på spekket, jeg kapra meg ei snekke,
rodde rundt og samla alle kaklehønsa inn.
Min kone sto beklemt og gråt og hørte vannets sus,
for flommen hadde også tatt et høyst nødvendig hus.
Nei, denne natta hjemme, kan jeg aldri glemme,
for makan til slik sirkus skulle du aldri før ha sett.